

İNSANLIĞIN SÖZLÜ VE SOMUT OLMAYAN MİRASI BAŞYAPITLARI JAPONYA: NOGAKU TİYATROSU*

**Masterpieces That is Human Being's Oral and Intangible Heritage Japan:
Nogaku Theater**

Tuna YILDIZ**

ÖZ

Altı yüz yıllık bir geçmişe sahip olan Japon gösteri sanatı Nogaku Tiyatrosu, UNESCO tarafından 2001 yılında İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Mirası Başyapıtı ilan edilmiştir. UNESCO 2001, 2003 ve 2005 yıllarında ilan ettiği doksan başyapıt ile somut olmayan kültürel miras alanına tüm dünyada dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Japonya; 1950 yılında çıkardığı Kültürel Varlıkların Korunması Yasası ile somut kültürel varlıkların yanında somut olmayan mirasın da korunması gerektiğini kabul etmiştir. 1950 yılından itibaren ilan edilmenin gerçekleştiği 2001 yılına kadar gelen süreçte Japonya; somut olmayan mirası koruma ve geliştirme programlarını uygulama alanına fazlasıyla dökülebilen bir ülke konumundadır. 2001 yılından sonra ise Japonya'da var olan mevcut yasa ile UNESCO amaçları bir bütün oluşturmuştur. Bu anlamda Nogaku Tiyatrosu'nun başyapıtı ilan edilmeden önce Japonya'da hangi süreçler ile korunmaya çalışıldığı, Nogaku Tiyatrosu'nun neden başyapıtı ilan edildiği, 2001 yılı ve sonrasında koruma sürecine aktif olarak hangi katılımların olduğu, tüm bu süreçler sonunda bugün gelinen noktalar bu makalenin ana konusudur.

Anahtar Kelimeler

Japonya, Başyapıt, Nogaku, SOKÜM, UNESCO

ABSTRACT

Japan performance art Nogaku Theater that has got a six hundred year background was declared the Masterpiece of Human Being which was Oral and Intangible Heritage by UNESCO in 2001. UNESCO intended to attract attention to the field of Intangible Cultural Heritage with the 90 masterpieces that it declared all over the world in 2001, 2003, and 2005. Japan accepted that Intangible Heritage should also be kept beside the Tangible Cultural Property under the Law of Protection of Cultural Heritage that they enacted in 1950. In the process from 1950 until 2001 when the declaration was performed, Japan has been in the position of a country that can put the programs of protecting and developing intangible heritage in to the application area exceedingly. However, the objectives of UNESCO have constituted a whole under the current Law in Japan after 2001. In this sense, by which processes and laws Nogaku theater was tried to be protected in Japan before it was declared as a masterpiece, why Nogaku theater was declared as a masterpiece, which participations occurred actively in this process at national and international level in 2001 and later, and the points reached at today at the end of all these processes are the main subjects of this article.

Key Words

Japan, Masterpiece, Nogaku, ICH, UNESCO

Bilindiği üzere UNESCO tarafından 17 Ekim 2003 tarihinde kabul edilen Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi ile insanlığın somut kültürel mirasının dışında kalan ve somut olmayan kültürel miras olarak adlandırılan kültür varlıklarının da korunması amaçlanmaktadır. Sözleşmenin kabulünden ve yürürlüğe girmesinden önceki döneme ait koruma yaklaşımla-

rının "ilk örneğini" oluşturmak ve SOKÜM sözleşmesine zemin hazırlamak amacıyla 1997/1998 yıllarında İnsanlığın Sözlü ve Somut Olmayan Kültürel Mirası Başyapıtları İlan Programı açıklanmıştır ve 2001 yılında "kültürel mekân veya kültürel anlatım formları" na bağlı 19 başyapıttan oluşan birinci ilan gerçekleştirilmiştir. 2006 yılında SOKÜM'ün Korunması Sözleşmesi'nin

* Bu makale 2008-2009 akademik yılı güz döneminde Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Bölümü Yüksek Lisans Programı'nda okutulmuş olan "Halkbilimi Tarihi" isimli ders için final ödevi olarak hazırlanmıştır.

** Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi, tunayildiz84@gmail.com